

Комарницька Інна,

викладач, практичний психолог,

ВСП «Васильківський фаховий коледж
Національного авіаційного університету»,

м. Васильків, Україна

innakomaya@gmail.com

ОРГАНІЗАЦІЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ «ФІЛОСОФІЯ» В УМОВАХ ВІЙНИ

***Анотація.** Розглядаються особливості організації дистанційного навчання з дисципліни «Філософія» для студентів коледжу в умовах війни. Висвітлені деякі цифрові інструменти, методичні засоби та психолого-педагогічні прийоми формування професійної компетентності здобувачів освіти в процесі дистанційного вивчення курсу «Філософія».*

***Ключові слова:** дистанційне навчання, філософія, цифрові інструменти*

***Annotation.** The peculiarities of the organization of distance education in the discipline «Philosophy» for college students in wartime conditions are considered. Some digital tools, methodical tools and psychological and pedagogical methods of formation of professional competence of education seekers in the process of distance learning of the "Philosophy" course are highlighted.*

***Key words:** distance learning, philosophy, digital tools*

Коронавірусна пандемія свого часу змусила всіх освітян адаптуватись та перелаштувати свою роботу на дистанційний режим. Втім війна в Україні привнесла нові виклики: руйнування навчальних закладів, вимушене переселення студентів та педагогів, які навчаються і працюють у нових для себе умовах по всій Україні та за її межами, «випадання» з освітнього процесу через

повітряні тривоги, бойові дії, відсутність електрики та інші причини, пов'язані з війною. Попри все перед педагогами стоїть першочергове завдання – зробити усе можливе, щоби надавати якісні освітні послуги.

Метою статті є висвітлення організації дистанційного навчання з дисципліни «Філософія» в умовах війни та її удосконалення.

Для дистанційного навчання у Відокремленому структурному підрозділі «Васильківський фаховий коледж Національного авіаційного університету» використовується спеціальна онлайн-платформа Google Classroom, єдина для усього навчального закладу, аби здобувачам освіти та педагогам було комфортно і зрозуміло працювати з нею.

З метою вдосконалення професійної компетентності (цифрового компоненту) на початку нового навчального року викладачам було рекомендовано пройти онлайн-навчання на курсі «Цифрові інструменти GOOGLE для освіти» (ТОВ «Академія цифрового розвитку»). Ці та інші цифрові технології використовуються в процесі дистанційного вивчення дисципліни «Філософія».

Навчальна дисципліна «Філософія» є одним з обов'язкових компонентів освітньо-професійної програми підготовки фахового молодшого бакалавра, відноситься до циклу дисциплін гуманітарної та соціально-економічної підготовки.

Відповідно до Стандартів фахової передвищої освіти та ОПП для кожної спеціальності коледжу розроблено робочі навчальні програми вивчення дисципліни «Філософія», в яких враховуються специфіка даної спеціальності, задачі формування визначених інтегральної, загальних та спеціальних компетентностей. Так, майбутні менеджери поглиблено вивчають тему «Філософія економіки», а фахові молодші бакалаври з інженерії програмного забезпечення, авіаційного транспорту – «Філософію техніки». Спільним в програмах є те, що близько 50% обсягу годин відводяться на навчальні заняття під керівництвом викладача у формах лекцій та семінарських занять, друга половина — на самостійну підготовку.

Лекції та семінарські заняття з дисципліни «Філософія» проводяться у форматі відеоконференцій через Zoom чи Google Meet. Особливістю лекційних занять є те, що матеріал у вигляді електронного конспекту та презентації викладається для ознайомлення заздалегідь. Може бути рекомендований попередній перегляд відеолекцій, наприклад, лекції доктора філософських наук Олександра Кулика у підкасті «Лекторій» на українському телеканалі «Ісландія» [1; 2] або доктора філософських наук Андрія Баумейстера, що читалися в КНУ ім. Т.Г. Шевченка [3; 4]. Проблемою є те, що досі лишається мало українського цифрового контенту, відеолекцій з якісним звуком, знятими в професійній студії. Може також пропонуватися перегляд художніх фільмів, сюжет яких допомагає краще розкрити тему (наприклад, фільм «Бункер», який демонструє неминучість краху будь-якого тоталітарного, фашистського режиму, пропонується для перегляду при вивченні теми «Філософія суспільства»).

У такому випадку роль викладача і сам формат лекції змінюється, виникають умови для того, щоб підвищувати активність студентів. Можуть обговорюватися питання, які виникли у здобувачів освіти. Відбуваються спільні дискусії, жваве обговорення та ін.

Варто домовитися зі студентами, що на лекціях та семінарських заняттях камери мають бути ввімкненими. Вмикати камери — це обов'язок здобувачів освіти та викладачів. Оскільки це дає почуття, що тебе бачать, ти бачиш, ти в класі, нехай і у віртуальному. Без камери все стає несправжнім. Однак під час війни заняття можуть проводитись у синхронній та асинхронній формах. Якщо заняття неможливо проводити під час повітряної тривоги, відключення світла, інших технічних та форсмажорних причин, або студент був відсутній на парі, то опорний конспект та рекомендована література (переважно у цифровому форматі), інформаційні ресурси, завдання з методичними рекомендаціями дають можливість здобувачу освіти самостійно опрацювати матеріал теми, правильно розподілити власне навантаження у зручний для нього час.

Зацікавити студентів допомагають проєктні, пошукові, дослідницькі завдання. На першому занятті здобувачам освіти пропонується паралельно протягом семестру закінчити онлайн-курси «Філософія» [5] та/або «Культура толерантності: як побудувати суспільство, комфортне для всіх» [6] на платформі Prometheus та отримати сертифікати. Результати проходження курсів обговорюються. Це дозволяє урізноманітнити види та форми навчальної роботи, студент може порівнювати стилі того чи іншого викладання, поглибити свої знання, отримати додаткові бали у підсумку.

Проведенню семінарських занять передують самостійна робота студентів. Для підготовки використовуються методичні розробки «Плани семінарських занять з дисципліни «Філософія» і «Тести, вправи та завдання для самостійної роботи з дисципліни «Філософія». Обов'язковим в самостійній роботі студента є ведення словника основних понять та термінів.

Передбачені індивідуальні тематичні завдання у вигляді доповідей, рефератів, есе, презентацій, інтелект-карт, таблиць.

Головне, щоб самостійна робота мала чітке матеріальне втілення – певний продукт. Наприклад, створення інтелект-карт – це новітня соціальна технологія навчання, сучасний та простий інструмент, незамінний для швидкого опрацювання великих обсягів інформації, зручного запам'ятовування, розвитку асоціативного мислення, унаочнення та презентації матеріалів. Її можна використовувати у великій кількості різноманітних ситуацій, в яких необхідно вивчати, аналізувати, вчитися і думати.

В українських перекладах термін може звучати по-різному: «інтелект-карти», «карти розуму», «карти пам'яті», «майнд-мепи» (від англ. mind map).

Інтелект-карти – це спосіб зображення процесу загального системного мислення за допомогою схем. В основі цієї техніки – принцип «радіантного мислення», що відноситься до асоціативних розумових процесів, відправною основою яких є центральний образ. Інтелект-карту можна створювати як власноруч (малювати), так і за допомогою сучасних зручних онлайн-інструментів.

Контроль якості засвоєння навчальної дисципліни «Філософія» поділяється на поточний та підсумковий. Питання для самостійного контролю знань під час підготовки до семінарів допомагають здобувачам освіти перевірити власний рівень засвоєння навчального матеріалу, а питання для підсумкового контролю – систематизувати свої знання перед заліком. Також пропонуються тести, які розроблені у форматі Google Forms і дають можливість викладачу швидко зробити зрізи знань.

Важливо надавати зворотний зв'язок студентам, налагодити систему оцінювання через чіткі критерії, терміни виконання завдань та запровадження дедлайнів. Але в умовах війни блекауті роблять це складним, подекуди неможливим. Викладач має надати запас часу. Наприклад, перевіряти наявність робіт наприкінці тижня, не знижувати оцінку, якщо термін здачі закінчився.

Взагалі зараз педагогам варто змістити акцент на підтримку, а не на контроль. Оцінки — не головне, якщо думаєш про те, як допомогти молодій людині, зрозуміти її. Якщо студенту вже так хочеться високих балів, хай їм радіє. Якщо є змога, оцінки не варто ставити взагалі, доки воєнний час спричиняє стрес у людини. Зараз дуже важливі довіра та академічна доброчесність, при тому з обох сторін.

Війна, дистанційне навчання дуже впливають на процес освіти. Якщо «офлайники» були сповнені цікавості, радості відкриття, креативу, то «дистанційники» — як їжачки, що сховалися, їм потрібно спочатку вчитися говорити, емоційно та соціально відновлюватися. А це впливає і на навчання також.

Один зі способів розвивати комунікаційні здібності — спільна проєктна діяльність. Але доведеться не стільки вимагати результат, скільки задовольняти потреби студентів у спілкуванні. Проєкти для групи давати такі, щоб вони об'єднували, давали змогу поговорити з друзями. Адже радість спілкування у важкі часи та взаємопідтримка не менш вагомі нині, ніж оцінки та вправи.

Буде мир, і ми повернемося до наших таких «несучасних», але таких бажаних аудиторних занять.

Список використаних джерел

1. Що таке філософія? / Лекторій. URL:

https://www.youtube.com/watch?v=NNcF_Tt0Ibs

2. Філософія Григорія Сковороди / Лекторій. URL:

<https://youtu.be/dVL0rY-hKW4>

3. Вступ до філософії. Лекція 1. Філософія у сучасному світі. URL:

<https://www.youtube.com/watch?v=yHKf-H5OZIE>

4. Вступ до філософії. Лекція 2. Філософія як школа здивування. URL:

<https://www.youtube.com/watch?v=jRQtCLLmaSA>

5. Філософія. URL:

https://courses.prometheus.org.ua/courses/KPI/PHIL101/2016_T2/about

6. Культура толерантності: як побудувати суспільство, комфортне для всіх.

URL:

https://courses.prometheus.org.ua/courses/course-v1:Prometheus+TOL101+2020_T3/course/